

**YANGI O'ZBEKISTONNI BARPO ETISHDA AN'ANAVIY
QADRIYATLARNING O'RNI****Anvar Qodirov Qahhorovich**

Alfraganus University

Ijtimoiy fanlar kafedrası professori

Falsafa fanlari doktori

ANNATATSIYA

Yangi O'zbekistonni barpo etish, Uchinchi renessans darajasiga erishish bugun jahonda kechayotgan murakkab iqtisodiy – siyosiy, xarbiy mafkuraviy va ma'naviy madaniy jarayonlar sharoitida qator muomolar bilan bog'liq. Ular ichida mamlakat suverenitetni saqlab qolish, milliy mustaqillikka, uni zaiflashtirishga qaratilgan turli tashqi taxdidlarni, jumladan ma'naviy ma'rifiy xalqlarni, yoshlar ongi – shuurni buzuvchi turli salbiy narrativlardan ogoh bo'lish, ularni o'z vaxtida aniqlash, zaiflashtirish chora tadbirlarini amalga oshirish dolzarb ijtimoiy masalalardan biriga aylandi. Buni O'zbekiston Prezidenti Sh.Mirziyoyevning 2022 yil 28 - yanvarda imzolagan “ 2022-2026 yillariga moljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida” gi PF-60 son farmonidan tashqari undan avvalroq 2019 yil 3- maydagi PQ-4307 son “Ma'naviy ma'rifiy ishlar samaradorligini oshirish bo'yicha qo'shimcha chora tadbirlar to'g'risida” gi, 2021 yil 26 - martdagi PQ-5040 son “Ma'naviy ma'rifiy ishlar tizimini tubdan takomillashtirtish chora tadbirlari to'g'risida” gi, farmonlari, ularda belgilangan ahholini, ayniqsa uning yoshlar qatlamini ma'naviy sog'ligini saqlashga ularda ona Vatanga sodiqlik, vatanparvarlik fazilatlarini mustahkamlashga qaratilgan vazifalar ushbu fikrni tasdiqlaydi.

Bugun axborot – kommunikatsiyalari tez rivojlanyotgan, inson ongi va dunyo qarashini manipulyatsiya qilishni takomillashtiruvchi turli ta'sir vositalari soni tobora ortib bormoqda. G'arb “ommaviy madaniyati” o'z ta'sirini tobora maqsadli va manzilli amalga oshirish bosqichiga chiqti bu boroda hatto “sun'iy aql” vositalariga qaratilgan tadqiqotlar ham mavjud. Xalqimiz, millatimiz azaliy, an'anaviy ma'naviy qadriyatlariga zid, batamom begona G'arb axloqsiz, g'irt bemani qiliqlari, xulq-atvor kurinishlar Internet, turli ijtimoiy saytlar orqali G'arbgacha kor korona taqlid qiluvchi, qiziquvchan o'smirlar dunyo qarashiga g'oyaviy ta'sirlar bosimi borgan sari ortib bormoqda. Masalan, o'quvchi yoshlar, o'smirlar “ Kvadraber”, ya'ni hayvon qiyofasiga kirish o'yiniga taqlid qilmoqdalar. Bu – bir necha yil avval ommalasha boshlagan “Ko'kkit” fojiya bilan yakunlovchi bolalar o'yinidan oshib tushadi – axloqsizlikdan tashqari, nafaqat bolalarni, hatto katta yoshdagilarni ham otakasini yoruvchi bemani qiliqdir. U sizham huquq tartibot tizimimiz xar yangi yil arafasida ommalashishga urunuvchi bemani “pirotexnika” vositalariga qarshi tadbirlar

belgilaydi, qator nohush xodislarning oldi olinadi. Shu o'ringda savol tug'iladi – nahotki xalq etnomadaniyatida yoshlarni, o'smirlarni qiziqtiruvchi ommaviy o'yinlar bulmasa? Balki milliy mazmundagi animatsion texnologiyalarni rivojlantirish lozimdir. Cheklash, jazolash amaliyoti voqelik kursatkichi o'zini oqlamaydi.

Bugun G'arbda ham "yuqotilgan avlod" (lost generation) iborasi ommalashgan. G'arb manan sog'lom tadqiqotchilari "ommaviy madaniyat" mavqeiga intiluvchi turli yoshlar "madaniyati" oqibatlaridan tashvishda – simikulyatsiya, pop-san'at va h.k lar yoshlarni azaliy ma'naviy qadriyatlardan begonalashtirishi – aniq bu yunalishda Respublika ma'naviyat ma'rifat markazi jamoasi ulkan hayrli ishlarni amalga oshirmoqda. Bugungi bozor munosabatlari tez rivojlanayotgan palada Prezidentning "Ma'naviyat iqtisodiyotdan kamida on qadam oldin yurushi kerak", degan pur ma'no shiori ushbu muomoni samarli xal qilish uchun ishonchli dastur ahamiyatiga ega.

Kalit so'zlar: Ma'naviyat, ma'rifat, mustaqillik, suverenitet, mafkura, yoshlar ma'naviyati, yangi innovatsion ma'naviy texnologiyalar, ma'naviy vorisiylik.

АННОТАЦИЯ

Строительство нового Узбекистана и достижение уровня Третьего Возрождения связано с рядом проблем в условиях сложных экономических, политических, военно-идеологических и духовно-культурных процессов, происходящих сегодня в мире. Среди них страна должна осознавать различные внешние угрозы, направленные на сохранение суверенитета, национальной независимости и ее ослабление, в том числе различные негативные нарративы, разрушающие нравственно просвещенные народы, сознание молодежи, вовремя их выявлять и осуществлять контрмеры по ослаблению их увеличение стало одной из актуальных социальных проблем. Это в дополнение к указу № ПФ-60 «О стратегии развития нового Узбекистана на 2022-2026 годы», подписанному президентом Узбекистана Ш. Мирзиёевым 28 января 2022 года, а ранее PQ-4307 от 3- мая. 2019 «Ма «О дополнительных мерах по повышению эффективности духовно-просветительской работы», PQ-5040 от 26- марта 2021 года «О мерах по коренному совершенствованию системы духовно-просветительской работы» «ги, указы, задачи, направленные на поддержание духовное здоровье населения, особенно его молодежи, укрепление их верности Родине и патриотизма подтверждают это мнение.

Сегодня информация и коммуникации развиваются быстрыми темпами, и количество различных средств воздействия, улучшающих манипулирование человеческим сознанием и мировоззрением, все больше увеличивается. Западная «популярная культура» достигла стадии все более целенаправленного и целенаправленного осуществления своего влияния, в связи с этим появляются даже исследования, ориентированные на инструменты «искусственного

интеллекта». Вопреки исконным, традиционным духовным ценностям нашего народа, нашей нации, Запад совершенно чужд, аморален, глуп, и мир наполнен любопытными подростками, слепо имитирующими Запад посредством Интернета и различных социальных сетей. сайтов давление идеологических воздействий на его точку зрения все больше возрастает. Например, школьники и подростки имитируют игру «Квадрабер», то есть игру в превращение в форму животного. Это выходит за рамки ставшей популярной несколько лет назад трагической детской игры «Ко'кит» — помимо безнравственности, это глупая шутка, которую любят не только дети, но и взрослые. Именно наша система правопорядка определяет меры против бессмысленных «пиротехнических» средств, пытающихся стать популярными в преддверии Нового года, и ряд случайных случаев будет предотвращен. В этот момент возникает вопрос — нельзя ли найти в народной этнокультуре массовые игры, интересующие молодежь и подростков? Возможно, необходимо развивать анимационные технологии национального содержания. Практика ограничения и наказания не оправдывает себя как индикатор реальности.

Сегодня фраза «потерянное поколение» популярна и на Западе. Здоровые исследователи Запада обеспокоены последствиями того, что различные молодёжные «культуры», претендующие на позиции «массовой культуры» — симуляция, поп-арт и т. д. отталкивают молодёжь от древних духовных ценностей — именно в этом направлении. Республиканский духовно-просветительский коллектив центра проводит большую работу. В современных стремительно развивающихся рыночных отношениях четкий лозунг Президента «Духовность должна быть как минимум на десять шагов впереди экономики» является надежной программой эффективного решения этой проблемы.

Ключевые слова: Духовность, просвещение, независимость, суверенитет, идеология, молодежная духовность, новые инновационные духовные технологии, духовная преемственность.

ABSTRACT

Building a new Uzbekistan and achieving the level of the Third Renaissance is connected with a number of problems in the conditions of the complex economic, political, military, ideological and spiritual cultural processes taking place in the world today. Among them, the country must be aware of various external threats aimed at preserving sovereignty, national independence, and weakening it, including various negative narratives that destroy morally enlightened peoples, the consciousness of young people, identify them in time, and implement countermeasures to weaken them. increase has become one of the urgent social issues. This is in addition to the decree No. PF-60 "On the development strategy of New Uzbekistan for 2022-2026", signed by the President of Uzbekistan Sh. Mirziyoyev on January 28, 2022, and earlier PQ-

4307 dated May 3, 2019 "Ma "On additional measures to improve the effectiveness of spiritual and educational work", PQ-5040 dated March 26, 2021 "On measures to fundamentally improve the system of spiritual and educational work" "gi, decrees, tasks aimed at maintaining the spiritual health of the population, especially its youth, and strengthening their loyalty to the motherland and patriotism, confirm this opinion.

Today, information and communications are developing rapidly, and the number of various means of influence improving the manipulation of the human mind and world view is increasing more and more. Western "popular culture" has reached the stage of increasingly targeted and targeted implementation of its influence, in this regard there are even studies focused on "artificial intelligence" tools. Contrary to the age-old, traditional spiritual values of our people, our nation, the West is completely alien, immoral, stupid, and behavior patterns. The world is filled with curious teenagers blindly imitating the West through the Internet and various social sites. the pressure of ideological influences on his view is increasing more and more. For example, schoolchildren and teenagers imitate the game of "Quadraber", that is, the game of changing into the shape of an animal. It goes beyond the tragic children's game "Ko'kit" that became popular a few years ago - apart from immorality, it is a silly joke that not only children, but also adults. It is also our law and order system that determines measures against senseless "pyrotechnic" means that are trying to become popular on the eve of the New Year, and a number of accidental cases will be prevented. At this point, a question arises - is it not possible to find mass games that interest young people and teenagers in the folk ethnoculture? Perhaps it is necessary to develop animation technologies of national content. The practice of restriction and punishment does not justify itself as an indicator of reality.

Today, the phrase "lost generation" is also popular in the West. Healthy researchers from the West are worried about the consequences of various youth "cultures" that aspire to the position of "mass culture" - simulation, pop art, etc. alienate young people from ancient spiritual values - it is precisely in this direction that Republican spiritual enlightenment The team of the center is doing great work. In today's rapidly developing market relations, the clear slogan of the President, "Spirituality should be at least ten steps ahead of the economy", is a reliable program for effectively solving this problem.

Key words: Spirituality, enlightenment, independence, sovereignty, ideology, youth spirituality, new innovative spiritual technologies, spiritual succession.

ASOSIY QISM

O'zbekiston Prezidenti Sh.Mirziyoyev "jamiyat hayotining tanasi iqtisodiyot bo'lsa, uning joni va ruhi – ma'naviyatdir", dep ta'kidlaydi [1.249]. Shuningdek, biz uchun ma'naviyat deydi Prezident insonlar o'rtasidagi o'zaro ishonch, hurmat va

e'tibor, xalq va davlat kelajagini birgalikda qurish yo'lidagi ezgu intilishlar, ibratli vazifalar majmuasidir [1.249]. Ushbu dastur ahamiyatga ega g'oyadan kelib chiqadiki, aynan inson ma'naviyati bunyodkor kuch taraqqiyot manbayidir. Biroq bunday algaritm 2017 yilgacha hatto bugun ham hayotda to'la amal qilmayotganligi ma'lum – dunyoqarsh, eski ma'naviy stereotiplar, mentalitet inersiyasi barcha sohada seziladi – moddiylikga iqtisodiy natijaga urg'u beriladi, “arava otdan oldin” maqomda turadi shu ma'noda Prezidentning yuqoridagi pur ma'no g'oyasi Yangi O'zbekiston birinchi navbatda unga mos, aniqrog'i loyiq ong dunyoqarash va ma'naviyatni shakllantirish lozimligini anglatadi.

Ushbu muommoni samarali hal qilish bugun jahonda kechayotgan ma'naviy jarayonlarni chuqur, xar tomonlama, aniqrog'i – falsafiy tahlil qilish bilan bog'liq. Falsafa sabab va oqibat, qism va butun, ichki va tashqi aloqalar kabi kategoriyalarga asoslanadi. Ushbu kategoriyalar biz quyidagi tahlil qilmoqchi bo'lgan quyidagi mulohazalar uchun ishonchli metodologiya vazifasini utaydi [5.11]

1. Bugun biz taqlid qilayotgan, yumshoqroq ifodalaganda “implimentatsiya” qilayotgan G'arb qadriyatlari chuqur tanazulni boshdan kechirmoqda. [10.15].

Xatto liberalizmning “umurtqa pog'onasi” – demokratiya ham inqirozda – neoliberalizm qiyofasiga kirmoqda. “Ommaviy madaniyat Sharq xalqlari axloqi va dunyoqarashi, turmush tarziga zid ma'naviya buzuvchilik – bir jinsli nikoh gomoseksualizm, besoqollik rivojlanishi G'arb mamlakatlarida allaqachon legitimlashdi, hatto mamlakat paramenti, davlat boshqaruv tizimida ham jinsi no'malum shaxslar faoliyat ko'rsatmoqda. Achinarlisi – bu holatlar G'arb jamiyatida normal, oddiy hol dep baholanmoqda [5.27]. Vaziyat shu darajaga yetdiki, nafaqat oila institute inqirozi, balki uning mevasi – yoshlarda “kvadrabeyr” va h.k g'ayri insoniy qiliqlar ommalashmoqda, ular ta'siri ommaviy kommunikatsiya vositalari orqali o'zbek o'g'il qizlariga ham yetib kelmoqda. Yoshlar oddatda taqlidchan, yangilikga intiluvchan bo'lishadi, hayotiy tajribalari zaifligi sababliijobiy ta'sirlar bilan birga salbiy ta'sirlarga ham moyil bo'lishida [8.19].

Muommoni samarali hal etishda quyidagi ustuviy vositaga tayanish mumkin: “yoshlarimizda zamonaviy ta'lim tarbiya bilan birgalikda, qon qonimizga singan muqaddas dinimizning mohiyatini to'g'ri tushuntirib berishimiz, ularni ezgu g'oyalar ruhida tarbiyalash haqida jiddiy uylashimiz lozim” [1.250]

O'zbek xalqi an'anaviy tarbiyasi dinniy qadriyatlarga asoslanadi. Yaqin o'tmishda Daxriylik mafkurasi din bilan birga uning ma'naviy axloqiy qadriyatlarini, ayniqsa uning “alifbosi” – “xarom va halol”, “gunoh va savob” kabi fundamental inson ma'naviy hayotidan batamom sug'urib tashladi. Natija ayon – korrupsiya, birovning xaqiga hiyonat qilish, turli gunoh ishlar, oxiratdan qurqmaslik – ushbu mafkura va tarbiya natijasidir. Ezgullik va yovuzlik haqida tushunchalar azaldan xalqimiz uchun muqaddas qadriyatdir [2.17]

Maktabgacha ta'lim sohasiga dastlabki diniy qadriyatlar xususida ta'lim berish amaliyotiga o'tish kelajakda o'zini oqlashi mumkin. Bu – kelajakda yosh murg'ak qallda fanatizm, ekstremizmga moyilikni tarbiyalash degani emas. Buyuk ajdodlarimiz, milliy ma'naviyatimiz asoschilari Abu Nasr Farobiy, Ibn Sino, Yusuf Xos Hojib, Abdulholiq G'ijdivoniy, Abu Rayhon Beruniy, Ho'ja Ahmad Yassaviy, Najmiddin Kubro, Imom Buxoriy, Bahouddin Naqshband, Hakim Termiziy, Burhoniddin Al-Marg'inoniy, Nizom ul-mulk, Bobur, Munis Xorazmiy, Amir Temur, Navoiy, Nosir Xisrav, Imom G'azoliy, Ahmad Donish, Bedil, Behbudiy, Abdulla Avloniy, Cho'lpon, Fitrat kabi xalqimiz ma'naviyati daholari dunyoviylik bilan bir qatorda diniy e'tiqod sohiblari ham bo'lganlar. Ular yoshlarni komil inson bo'lib shakllanishida diniy tarbiyani ham o'rniga katta baho berganlar [5.42]

Diniy tarbiya jahonning aksariyat davlatlarida yo'lga quyilgan bo'lib, u sekulyarizm prinsipiga zid emas, egalitar xarakter kasb etadi. Xatto ayrim davlatlar harbiy qismlarida ham ruhoniylar faoliyat ko'rsatishadi. Masalan, Rossiyaning Ukrainaga qarshi maxsus operatsiyasida ruhoniylar hayot va ulim o'rtasidagi holatdagi jangchilarga ruhiy madad berish uchun ularga xudo nomidan diniy fatvo berishadi ma'naviy ruhiy kuch bag'ishlashadi. Bizning tariximizda Amir Temur qoshinlari ham jangga Allohdan ilohiy madad surab kirganlar. Din azaldan inson ma'naviyatining muhim ajralmas, tarkibiy qismi bo'lib xizmat qilgan.

2. Yangi O'zbekistonni barpo etishda xalq an'anaviy ma'naviy qadriyatlarini – mehr oqibat, kattalarga xurmat, kichiklarga izzat, or - nomus va shan, halollik, sodiqlik, vafodorlik, burch va h.k. – ma'naviy axloqiy qadriyatlarni tiklash va yosh avlod qalbiga singdirish ma'naviy vorisiylikni ta'minlaydi. Yangi O'zbekiston degani modernizatsiya va liberalizatsiya degani emas. Yangi O'zbekiston zamonaviy G'arb qadriyatlari bilan bir qatorda xalqimizning an'anaviy madaniy qadriyatlardan ham unumli foydalanish, ajdod avlodlar tarixiy vorisiyligi, qadriyatlar uzviylikini ta'minlash asosida bunyod etiladi. Buni taniqli publitis, olim va millat taqdiri uchun kuyunchak zamondoshimiz Rahmon Quchqor “ilohiy muvozanat” deb baholadi.

3. Ma'naviy vorisiylik deganda xalq ma'naviy madaniyati, turmush tarsi va mentalitetidan uzoqlashmaslik, nimaki G'arbona bo'lsa uni buyuk adibimiz Saidahmad tomonidan kinoya bilan ifodalangan “nimaki G'arbona bo'lsa yonboshlab olib xoroz qandni yalagandey “yalashga” ruju quymaslik, xorijiy tildan tortib G'arb buyumlarigacha meyorda iste'mol qilish tushuniladi. G'arbda ta'lim bor. Bo'lsa ham o'ta yuqori darajada [4.37]. Biroq “tarbiya” yo'q, bo'lsa ham liberalizm va erkin demokratik tabiatda. Ma'naviyati sust, nochor kishiga zamonaviy ta'lim berish to'g'ri bo'lmas. Ta'lim tarbiya bilan uyg'un bo'lgandagina uning natijalari ezgulikga xizmat qiladi. Zukko faylasuf olimlarimizdan Viktor Animasovning begonallashuvning gnoseologik sabablarini tahlili xulosasida xususiy mulkchilik, pragmatizmning nafaqat ijtimoiy hayot, ma'naviyat, balki birinchi navbatda oilaviy munosabatlarni inqirozga

eltishi, shaxsda mulkchilik instinkini o'zgirishi hatto kishining o'zini ham oldi – sotdi ob'jektiga aylantirishi mumkin ekanligi haqida tashvish bildiradi [4.37].

Xulosa qilib ifodalaganda ma'naviyatni saqlash uni yangi O'zbekiston ma'naviy axloqiy poydevoriga aylantirish bugungi kunning eng dolzarb hayotiy muommosiga aylandi. Bugun geosiyosiy maydonda “katta” va “kichik” o'yinlar, geostrategik va kosmopalestik manfaatlar turli niqoblar va vositalar yordamida amalga oshirilayotgan davrda an'anaviy ma'naviy qadriyatlarni destruktiv ta'sirlaridan saqlab qolish Yangi O'zbekistonning nafaqat suverineteti balki ma'naviy mustaqilligini ta'minlashga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YHATI:

1. Shavkat.Mirziyoyev. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. – T.: “O'zbekiston”, 2022.- 416 bet.
2. Eldor Asanov. Bizni qandey kelajak kutmoqda. // Tafakkur. 2/2020 soni, 32-41 betlar.
3. Jumaboy Rahimov. Ma'naviyat asoslari. T.: TDYU, 2008.
3. V.Alimasov, YU.Manzorov. O'zbekistonda ma'naviy - ma'rifiy soha: Nazariya va amaliyot T.: Navruz nashriyoti, 2014.- 120 bet.
4. G.Tillayeva. Oila va inson kamoloti. – T.: Falsafa va huquq instituti. 2011, 104 bet.
5. B.Rajabova. Onalar bilan suhbat. T.: “ Turon zamin ziyo” nashriyoti 2014. 56 bet.
6. Sergey Mixalkov. Bola boshidan. – T.: 1977.
7. Globallashuv. Ommaviy madaniyat.Milliy g'oya. – T.: “Ma'naviyat”, 2009 – 144 bet.
8. Abdurahim Erkayev. Orzudagi fozil jamiyat. // Tafakkur. 2/2022 – soni 14-19 betlar.
9. Raxmon Quchqor. Ilohiy muvozanat buzilganda. // Tafakkur. 2020 yil, 2- son 4-15 betlar.